

Професійна компетентність майбутнього юриста до роботи з мігрантами: теоретико-методологічне осмислення та концептуалізація розвитку

Гладишев Володимир Володимирович¹, Султанова Наталя Вікторівна²

Опубліковано	Секція	УДК
30.10.2025	Освіта	340.134:378.147:314.7

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17886332>

Анотація. У статті представлено теоретико-методологічне обґрунтування необхідності та визначення педагогічно-спрямованої підготовки майбутніх юристів до професійної діяльності з мігрантами. Визначено феноменологію міграції як глобального виклику, що вимагає перегляду освітніх стандартів відповідно до європейських векторів. Обґрунтовано структурно-компонентні складники готовності фахівця до міжкультурної взаємодії, акцентовано увагу на комунікативній, фаховій та інтегративній компетентностях, а також на необхідних характеристиках емоційно-вольової сфери. Дослідження демонструє, що ефективна підготовка майбутніх юристів до роботи з мігрантами вимагає переходу від суто фахових знань до формування всебічно розвиненої особистості, здатної до ідентифікації з проблемами мігранта та прийняття нестандартних рішень в умовах конфлікту і дефіциту часу.

Ключові слова: міграція, професійна компетентність юриста, підготовка фахівців, євроінтеграція, педагогічна проблема, структурно-компонентний склад, комунікативна компетентність, біженці.

Professional competence of a future lawyer to work with migrants: theoretical and methodological understanding and conceptualization of development

Abstract. Throughout human history, migration processes have played an important role in the development of society, which is acquiring signs of a democratic one. In the modern globalized world, migration is not only increasing, but also acquiring new features and a new character, which increases the relevance of scientific research not only in the field of state migration policy, but also in the field of professional training of personnel.

The scientific discourse confirms the expediency of focusing attention on the need for a deep understanding of the nature of migration processes, in particular, the fact that refugees end up in another country due to an urgent need, which is a consequence of a threat to their human rights. Existing research is focused mainly on the legal problem, while the pedagogical component of the formation of a lawyer's readiness for high-quality intercultural and

¹ доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Навчально-наукового педагогічного інституту імені В.О.Сухомлинського Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

² доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

professional interaction with migrants remains insufficiently disclosed at the level of conceptual modeling.

The article presents a theoretical and methodological justification of the need and definition of pedagogically-oriented training of future lawyers for professional activities with migrants. The phenomenology of migration is defined as a global challenge that requires a revision of educational standards in accordance with European vectors. The structural and component components of a specialist's readiness for intercultural interaction are substantiated, with an emphasis on communicative, professional and integrative competencies, as well as on the necessary characteristics of the emotional and volitional sphere. The study demonstrates that effective training of future lawyers for work with migrants requires a transition from purely professional knowledge to the formation of a comprehensively developed personality capable of identifying with the problems of a migrant and making non-standard decisions in conditions of conflict and time shortage.

Keywords: migration, professional competence of a lawyer, training of specialists, European integration, pedagogical problem, structural and component composition, communicative competence, refugees.

Вступ

Актуальність дослідження. Протягом усієї історії людства міграційні процеси відігравали важливу роль у розвитку соціуму, який набуває ознак демократичного. У сучасному глобалізованому світі міграція не лише наростає, але й набуває нових рис і нового характеру, що підвищує актуальність наукових досліджень не лише у сфері державної міграційної політики, а й у сфері професійної підготовки кадрів.

Науковий дискурс підтверджує доцільність акцентування уваги на необхідності глибокого розуміння природи міграційних процесів, зокрема, того факту, що біженці потрапляють в іншу країну внаслідок гострої необхідності, яка стає наслідком загрози їхнім правам людини. Наявні дослідження зосереджені переважно на правовій проблемі, тоді як педагогічна складова формування готовності юриста до якісної міжкультурної та професійної взаємодії з мігрантами залишається недостатньо розкритою на рівні концептуального моделювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий дискурс, присвячений проблемам професійної освіти та формування фахової майстерності майбутніх спеціалістів на першому (бакалаврському) освітньому ступені, аксіоматично визнає необхідність чіткої диференціації базових категорій. Фундаментальні розвідки вітчизняних вчених у галузі педагогіки та професійної освіти, зокрема О.А. Дубасенюк [3], І.А. Зязюна [5], Н.Г. Ничкало [9], Я.В. Кічука [6], М.М. Фіцули [11] та інших, довели близькість, проте не тотожність понять «підготовка», «готовність» та «підготовленість», а також їхню конструктивну інтеграцію в межах компетентнісного підходу.

Вивчення проблематики професійної підготовки майбутніх юристів на першому (бакалаврському) освітньому ступені є предметом інтенсивних наукових студій в українському та міжнародному академічному просторі. Так, ресурси компетентнісного підходу як методологічної основи професійної підготовки майбутніх юристів в Україні були предметом фундаментальних досліджень таких науковців, як Г.Х. Яворська [12]. Її праці заклали основу для розуміння того, як саме освітній процес має бути переорієнтований на досягнення не суто знань, а інтегративних результатів навчання – компетентностей.

Своєрідність структури професійної компетентності майбутніх юристів та її компонентний склад було всебічно обґрунтовано у науковій розвідці І.В. Зошій [4]. Відповідне дослідження є важливим для нашого аналізу, оскільки дозволяє виокремити і деталізувати структурні елементи готовності до роботи з мігрантами (зокрема,

емоційно-вольовий, комунікативний та інтегративний компоненти), виходячи із загальної фахової моделі.

Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування концепції та розробка структурно-компонентної моделі готовності майбутніх юристів до професійної діяльності з мігрантами як інтегрального результату освітнього процесу в умовах євроінтеграції.

Результати

Феноменологія міграції детермінує багатоаспектну роботу юриста, що закладено в освітній програмі у розрізі таких компетентностей, як:

інтегральна - здатність розв'язувати спеціалізовані задачі в галузі правничої діяльності;

загальна - здатність аналізувати ретроспективи розвитку тих явищ і процесів, котрі впливають на сучасну правову систему;

спеціальна - здатність аналізувати як правові проблеми, так і обґрунтовувати правові позиції.

Підготовка висококваліфікованих юристів до роботи з мігрантами в Україні на сучасному етапі детермінована двоєдиною необхідністю: осмисленням феноменології міграції як глобального соціокультурного і правового явища, а також адаптацією освітніх стандартів до нормативно-правових викликів Євроінтеграційних процесів.

Феноменологія міграції та її трансформаційний вплив на вимоги до підготовки юриста. Міграційні процеси, що є одним із найбільш розповсюджених явищ в глобалізованому, інформатизованому та мінливому світі, не лише наростають, але й набувають нового, часто конфліктного та гостросоціального, характеру. У цьому контексті багатоаспектна робота з мігрантами має стати не просто окремою функцією, а наскрізним програмним результатом освітнього процесу майбутніх бакалаврів права.

Ключовим феноменологічним викликом є необхідність гуманістичного та правозахисного підходу до категорії мігрантів, зокрема біженців. Науковий дискурс акцентує, що особи, які шукають притулку, потрапляють в іншу країну не стільки через свідомий вибір, скільки внаслідок гострої необхідності, що впливає із загрози їхнім правам людини, від якої влада їхньої країни не спроможна їх захистити. Цей чинник вимагає від юриста не лише глибокого знання міжнародних та національних норм, але й наявності педагогічного аспекту професійної підготовки — здатності до емпатії, міжкультурної взаємодії та ідентифікації із проблемою клієнта.

Таким чином, феноменологія міграції, що включає різноманітність категорій мігрантів, їхню соціальну вразливість та комплексність юридичних ситуацій, висуває вимоги до юриста, які виходять за рамки суто правової техніки.

Компетентнісний імператив: від загальних знань до спеціалізованих рішень. Вимоги, що імплементуються в освітні програми підготовки фахівців права, безпосередньо корелюють із соціально-правовими викликами, що генеруються інтенсивністю та комплексністю міграційних процесів. Академічна парадигма [5, 6] визнає, що ефективне реагування на ці виклики вимагає формування трирівневої системи професійних компетентностей, яка забезпечує становлення широко освічених, творчо й критично мислячих юристів. Таких як:

- *Інтегральна компетентність: міжгалузева синтетична діяльність.*

Інтегральна компетентність є архітектонічною основою професійної готовності та визначається як здатність розв'язувати спеціалізовані задачі в галузі правничої діяльності, що передбачає високий рівень автономії, відповідальності та комплексного мислення фахівця.

У контексті роботи з мігрантами, інтегральна компетентність набуває критичного значення і вимагає від фахівця:

- міжгалузевого синтезу знань. Юрист повинен демонструвати спроможність брати на себе відповідальність за юридичний супровід складних, міжгалузевих справ. Йдеться про процеси, що вимагають органічного синтезу норм конституційного [7], міжнародного (зокрема, з прав людини [2]), адміністративного та соціального права [1].

- спроможності комплексного вирішення проблем. Це стосується юридичного забезпечення специфічних статусів, таких як внутрішньо переміщені особи (ВПО), біженство, додатковий захист, а також процедури воз'єднання сім'ї та вирішення питань соціального забезпечення. Успішність діяльності залежить від здатності інтегрувати відповідні правові знання для формування цілісної та ефективної стратегії захисту прав клієнта.

- *Загальна компетентність: ретроспективний та прогностичний аналіз.*

Загальна компетентність формує науково-методологічний фундамент професії і полягає у здатності ретроспективно аналізувати стан і розвиток тих явищ і процесів, котрі впливають на сучасну правову систему. Цей компонент є вирішальним для осмислення феноменології міграції. Юрист має критично осмислювати історичну динаміку міграційної політики як на національному, так і на міжнародному рівнях, що дозволяє ідентифікувати застарілі та прогресивні правові механізми. Фахівець повинен розуміти причинно-наслідкові зв'язки виникнення міграційних хвиль, аналізувати вплив глобалізаційних процесів на формування національного законодавства.

- *Спеціальна компетентність: інструментарій практичного правозастосування*

Спеціальна компетентність є безпосереднім функціональним інструментарієм юриста і передбачає здатність аналізувати як правові проблеми, так і обґрунтовувати правові позиції. Вона є реалізацією попередніх двох рівнів у практичній площині.

Так, у роботі з мігрантами цей компонент включає:

- кваліфіковане процесуальне забезпечення (пряма діяльність з кваліфікованого розгляду звернень, заяв та прийняття за ними обґрунтованих рішень);
- формулювання правової стратегії (юрист має володіти навичками генерування оригінальних ідей та висування гіпотез для розв'язання суперечностей, що дозволяє приймати нестандартні рішення у складних та нестабільних ситуаціях);
- діагностика (точка застосування знань для ефективного захисту інтересів вразливих осіб, що вимагає не лише глибокого знання законодавства, а й дотримання службової дисципліни та етичних норм).

Таким чином, освітня програма підготовки майбутніх юристів до роботи з мігрантами має забезпечити цілісне становлення фахівця, який здатен не лише оперувати правовими нормами, але й адаптувати їх до багатограних та гуманітарно-кризових ситуацій, пов'язаних із міграцією.

Професійна готовність майбутнього юриста має стати результатом цілеспрямованого та систематичного впливу, який передбачає формування мотиваційної сфери, компетентності, високої емоційної стійкості та пізнавальної сфери. Вона є відбиттям готовності випускника ефективно здійснювати діяльність у сфері юридично-правового регулювання суспільних відносин та самостійно здобувати знання.

Ми визначаємо структурно-компонентний склад готовності юриста до роботи з мігрантами через чотири взаємопов'язані блоки, кожен з яких є необхідною передумовою успішного виконання професійних обов'язків в умовах міжкультурної взаємодії.

Мотиваційно-орієнтаційний компонент є фундаментальною, аксіологічною детермінантою професійної готовності майбутнього юриста до роботи з мігрантами. Він визначає не лише професійну спрямованість фахівця, а й його ціннісні орієнтації, які є основою для прийняття етично виважених та правомірно обґрунтованих рішень. Цей компонент є первинним, оскільки саме він забезпечує внутрішню стійкість і спонукання

до діяльності з такою складною та вразливою категорією клієнтів, як мігранти та біженці. Його структура охоплює взаємопов'язані сфери: формування професійного обов'язку, гуманістичну спрямованість та ціннісно-смыслову рефлексію.

Мотиваційна сфера фахівця права має інтегрувати високу професійну мотивацію та глибоко усвідомлений особистісно-професійний обов'язок. У контексті міграційних процесів, ця мотивація повинна набувати рис соціальної відповідальності, що виходить за межі суто формального застосування закону.

Ключовим стає особисте глибоке усвідомлення необхідності захисту прав людини, особливо коли йдеться про біженців, чия потреба у правовій допомозі впливає із гострої необхідності, пов'язаної із загрозою їхнім правам. Підготовка юриста має бути спрямована на виховання суб'єкта, який сприймає свою діяльність як елемент існування правової держави, що базується на принципі взаємної відповідальності держави і громадянина [7].

Гуманістична спрямованість є системо утворюючим елементом, який забезпечує якість міжкультурної взаємодії. Вона передбачає:

- розвиток комплексу морально-етичних якостей, які є критичними для елімінації конфліктів та побудови довіри;
- толерантне й доброзичливе ставлення не лише до колег та процесуальних опонентів, а й до представників інших культур та правових систем;
- виховання професійної чесності та ввічливості, що є базисом етикету в професійній комунікації;
- схильність до справедливого способу розв'язання конфліктів на основі моральних чеснот.

Це переводить діяльність юриста з технічного застосування норм у площину справедливості та етичної юриспруденції, що є необхідним у процесах, де емоційний та соціальний чинники є домінуючими (наприклад, справи про надання притулку чи возз'єднання сім'ї).

Гуманістична спрямованість є системо утворюючим елементом, який забезпечує якість міжкультурної взаємодії. Вона передбачає розвиток комплексу морально-етичних якостей, які є критичними для елімінації конфліктів та побудови довіри. Толерантне й доброзичливе ставлення не лише до колег та процесуальних опонентів, а й до представників інших культур та правових систем. Виховання професійної чесності та ввічливості, що є базисом етикету в професійній комунікації. Схильність до справедливого способу розв'язання конфліктів на основі моральних чеснот. Це переводить діяльність юриста з технічного застосування норм у площину справедливості та етичної юриспруденції, що є необхідним у процесах, де емоційний та соціальний чинники є домінуючими (наприклад, справи про надання притулку чи возз'єднання сім'ї).

Таким чином, дисципліни психолого-педагогічного циклу цілеспрямовано сприяють формуванню цих якостей, інкорпоруєчи морально-етичну складову в фахову підготовку.

Ціннісно-смыслова рефлексія та професійне самовдосконалення є механізмом саморегуляції та адаптації юриста в умовах динамічних змін у правовому полі (особливо в контексті Євроінтеграційних уподобань) та міграційних реалій. Ця здатність охоплює:

- самостійний аналіз професійної діяльності - здійснення критичної оцінки власної ефективності та використаних правових стратегій;
- оцінювання відповідності вимогам, що змінюються – охоплює здатність оперативно ідентифікувати та адаптувати свою діяльність до нових нормативно-правових актів, судової практики (включно з рішеннями ЄСПЛ та Верховного Суду) та соціокультурних особливостей клієнтів-мігрантів.

- постановку та реалізацію завдань в області професійного самовдосконалення, перехід у площину постійного навчання та розвитку, що є імперативом для юриста в умовах глобалізації, яка вимагає від фахівця самостійно здобувати знання у професійній сфері.

Отже, мотиваційно-орієнтаційний компонент є не лише індикатором, а й рушійною силою професійної готовності, забезпечуючи внутрішню стійкість, етичну чистоту та здатність до продуктивного виконання професійної діяльності з мігрантами на основі глибокої поваги до їхніх прав та індивідуально-психологічних особливостей.

Комунікативно-міжкультурний компонент є однією з найбільш критичних і динамічних складових професійної готовності юриста до діяльності з мігрантами, оскільки він безпосередньо детермінує ефективність професійної роботи з біженцями та продуктивність міжкультурної взаємодії з ними. Формування цієї компетентності є складним педагогічним завданням, що вимагає інтеграції лінгвістичних, психологічних та соціокультурних знань. Комунікативні навички юриста верифікуються у ключових професійних ситуаціях: проведення інтерв'ю, участь у судовому засіданні, публічні виступи перед аудиторією та взаємодія зі ЗМІ.

До необхідних комунікативних якостей належать:

- ✓ інтеракційна функція, яка передбачає навички встановлення емоційної та довірливої взаємодії з особою, яка пережила травматичний досвід міграції. Та є спрямованою на створення атмосфери довіри та емоційного контакту.

Це набуває таких проявів:

- гнучке володіння засобами комунікації. Юрист повинен вільно й гнучко володіти вербальними і невербальними засобами спілкування. У роботі з мігрантами невербальні сигнали часто можуть бути більш інформативними, ніж вербалізовані, зважаючи на мовний бар'єр або психологічний стан клієнта.

- підтримка довірливих відносин. Здатність установлювати емоційний контакт з фігурантом або іншими учасниками спілкування та підтримувати з ними в необхідних межах довірливі відносини. Це є особливо важливим під час проведення первинного інтерв'ю з біженцем, коли фахівцеві необхідно отримати максимально повну та достовірну інформацію для формування правової позиції, що можливо лише за умови психологічної безпеки та відсутності упереджень.

- ✓ перцептивна функція, відповідає за емпатичну проникливість та індивідуалізацію. Перцептивна функція комунікації є необхідною для глибокого розуміння індивідуально-психологічних особливостей біженця. Вона вимагає від юриста високого рівня психологічної культури:

- проникливість та вміння слухати. Фахівець повинен демонструвати проникливість та досконале уміння слухати учасника діалогу. Пасивне слухання має бути замінене на активне слухання, що передбачає вербалізацію емпатії та верифікацію отриманої інформації.

- розуміння внутрішнього світу та стану психіки. Критично важливою є здатність розуміти внутрішній світ співрозмовника, його психологічні особливості, потреби та мотиви поведінки, а також стан психіки. Успішна міжкультурна взаємодія можлива лише за умови врахування індивідуально-психологічних особливостей біженця як особистості, неповторної індивідуальності. Це дозволяє уникнути стереотипізації та забезпечити персоналізований правовий захист.

- ✓ регулятивно-стратегічна функція, відповідає за адаптивність та конфліктологічну компетентність. Тобто, вона відображає здатність юриста до адаптивної комунікативної поведінки та ефективного управління конфліктними ситуаціями, які часто супроводжують юридичний супровід міграційних справ. Включає в себе такі складові:

- адекватність комунікативної стратегії. Юрист повинен мати уміння в конфліктній ситуації провадити адекватну ситуації стратегію комунікативної поведінки, а також змінювати стиль спілкування залежно від сформованих обставин. Це може варіюватися від використання переконувальної аргументації до виключно інформативного або навіть жорсткого процесуального стилю.

- психологічна стійкість та самоконтроль. Наявність розвинутого самоконтролю над емоціями, настроєм в екстремальних ситуаціях є невід'ємною частиною професійного етносу. Врівноваженість, самовладання в конфліктах та здатність швидко діяти в умовах дефіциту часу необхідні для підтримання професійної цілісності та здатності викликати довіру у клієнтів-іноземців.

Отже, комунікативно-міжкультурний компонент формує цілісний блок навичок, що перетворюють юриста з носія правових знань на ефективного міжкультурного медіатора та захисника, здатного до продуктивної взаємодії в умовах психологічного стресу та соціокультурної відмінності.

Емоційно-вольовий та інтегративний компонент є вирішальним елементом у структурі професійної готовності юриста, що визначає його психологічну стійкість та здатність до ефективної роботи в умовах високого психоемоційного навантаження. Цей компонент набуває особливої значущості при взаємодії з мігрантами та біженцями, які часто є травмованими особами і вимагають не лише правового, а й гуманістично-психологічного підходу.

До необхідних емоційно-вольових якостей належать:

- емоційна стійкість та самовладання. Адже, робота в юридичній сфері, особливо з конфліктними та чутливими справами мігрантів, вимагає від фахівця високої емоційної стійкості. Ця якість є базисом професійної надійності юриста.

- розвинений самоконтроль. Необхідна наявність розвинутого самоконтролю над власними емоціями, настроєм в екстремальних ситуаціях. Юрист повинен підтримувати врівноваженість, самовладання в конфліктах та уникати проєкції власних емоційних реакцій на клієнта чи опонента.

- впевненість у власних силах. Критично важливою є постійна впевненість у власних силах і здібностях вирішувати службові питання. Ця впевненість не є ознакою зарозумілості, а слугує індикатором професіоналізму, що безпосередньо впливає на спроможність викликати довіру в іноземців та відстоювати свою точку зору в судових та адміністративних інстанціях.

Психологічна адаптивність та оперативна дієздатність. Цей блок компонентів відображає здатність юриста до динамічної реакції та гнучкості мислення в умовах, що швидко змінюються і характеризуються дефіцитом інформації або часу:

- гнучкість та адаптивність. Професійна готовність вимагає гнучкості в досягненні цілей та адаптивності психологічних якостей відносно до специфіки діяльності. Здатність змінювати стиль спілкування та стратегію поведінки залежно від обставин є ознакою високої професійної мобільності.

- оперативне прийняття рішень. Сучасна міграційна ситуація часто вимагає спроможності швидко діяти в умовах дефіциту часу. Це також включає уміння робити висновки із суперечливої інформації та швидко встановлювати контакти з новими заявниками. Ця оперативна дієздатність є необхідною для ефективного управління кризовими ситуаціями та забезпечення своєчасного правового захисту.

- *Інтегративна компетентність* є вершиною емоційно-вольового блоку, поєднуючи морально-етичні та психологічні якості юриста. Її центральним елементом є емпатія, яка перетворюється на інтегративну здатність у професійній діяльності:

Ідентифікація з проблемою клієнта є принципово важливою для юриста, адже вона допомагає у ідентифікації із почуттями мігранта та «вжитися» в його проблему. Така

ідентифікація дозволяє юристу максимально повно та точно зрозуміти правову ситуацію клієнта з його внутрішньої перспективи.

Науково доведено, що така глибока інтеграція з проблемою значно покращує здатність до продуктивного виконання професійної діяльності. Вона дозволяє генерувати більш оригінальні ідеї та приймати нестандартні рішення, необхідні для захисту прав людини в умовах складної, міжгалузевої юридичної практики.

Функціонально-процесуальний компонент є сукупністю безпосередніх фахових знань, умінь та навичок, що утворюють інструментально-технологічну базу діяльності юриста та забезпечують юридичну якість його роботи в контексті міграційних справ. Цей компонент є реалізацією попередніх мотиваційно-ціннісних та психологічних установок у практичній правозастосовній площині, оскільки навіть найвища емпатія має бути підкріплена бездоганним володінням професійним інструментарієм.

В умовах динамічних змін у міграційному та міжнародному праві, юрист повинен бути не лише інтерпретатором норм, але й творчим аналітиком.

Ця здатність охоплює:

- генерацію оригінальних ідей та гіпотез. Фахівець повинен мати здатність до аналізу інформації та генерування оригінальних ідей, а також висування гіпотез щодо можливих шляхів вирішення справи. Це критично важливо, оскільки справи мігрантів часто не мають прямих аналогів у національній судовій практиці.

- виявлення та розв'язання суперечностей. Компетентність передбачає уміння виявляти суперечності між національним та міжнародним правом, між різними правовими актами чи свідченнями, і здійснювати їхнє цілеспрямоване розв'язання, приймаючи нестандартні рішення. Ця навичка є ключовою для успішного захисту прав мігрантів у складних адміністративних та судових процесах.

Нормативно-процесуальні навички є основою для забезпечення законності та обґрунтованості дій юриста. Їх формування забезпечує перетворення теоретичних знань на практичні дії. А саме:

- кваліфікований розгляд звернень. Юрист повинен мати уміння кваліфіковано розглядати звернення, заяви та приймати за ними обґрунтовані рішення. Це вимагає досконалого знання адміністративно-процесуальних норм та міжнародних стандартів обробки міграційних документів.

- діловодна та дисциплінарна компетентність. Цей блок включає навички складання адміністративних документів та дотримання службової дисципліни. Дотримання процедурних вимог і термінів є особливо важливим у міграційних справах, де будь-яка неточність може мати фатальні наслідки для статусу клієнта.

Управлінська компетентність є необхідною для ефективної організації власної праці та взаємодії з іншими суб'єктами процесу та включає такі складові:

- прийняття управлінських рішень. Фахівець має володіти умінням приймати кваліфіковані управлінські рішення, що стосуються, наприклад, розподілу ресурсів, делегування повноважень або стратегічного планування ведення справи тощо.

- колективна взаємодія та саморегуляція. Юрист повинен бути здатним працювати в колективі та ефективно взаємодіяти з перекладачами, соціальними працівниками та державними органами. Водночас, він повинен самостійно аналізувати свою професійну діяльність і процес власної праці, здійснювати постановку і реалізацію задач в області професійного самовдосконалення, а також оцінювати відповідність своєї професійної діяльності вимогам, що змінюються.

Висновки

Фахова підготовка майбутніх юристів до роботи з мігрантами у вітчизняних ЗВО постає не самоціллю, а стратегічною необхідністю, що відповідає вимогам часу та

Євроінтеграційному вектору. Так, професійна компетентність юриста у цій сфері є інтегративною якістю, що поєднує:

1. Систему загальноправових та спеціально-педагогічних знань.
2. Високорозвинену комунікативну компетентність для ефективної міжкультурної взаємодії.
3. Сформовані емоційно-вольові характеристики (самовладання, гнучкість, спроможність викликати довіру).
4. Інтегративну здатність до ідентифікації з проблемою мігранта для продуктивного виконання функціональних обов'язків.

Таким чином, підготовка має бути спрямована на навчання не лише як процес передачі знань та умінь, а й на формування різнобічно розвиненої особистості, якій притаманні сукупність професійно-значущих якостей та висока мотивація.

Список використаної літератури

1. Басова І. С. Внутрішньо переміщені особи в Україні – нова правова категорія у науці права соціального забезпечення. *Юридичні факти в системі правового регулювання: матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф.* Одеса: НУ «ОЮА», 2018. С. 110–112.
2. Джевага О.В. *Міжнародне право прав людини: Навчальний посібник.* Київ: КНТ, 2019. 488 с.
3. Дубасенюк О.А. Концептуальні положення педагогічної підготовки майбутніх учителів на засадах полікультурності. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка.* 2011. Вип. 59. С. 7–11.
4. Зошій І.В. Структура професійної компетентності майбутніх юристів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* Серія: Педагогіка, соціальна робота. 2015. Вип. 2 (37). С. 86–89.
5. Зязюн І.А., Сагач Г.М. та ін. *Педагогічна майстерність: Підручник.* 2-ге вид., допов. і перероб. Київ: Вища школа, 2004. 422 с.
6. Кічук Я. Професійна підготовка майбутніх юристів до роботи з мігрантами – іноземними студентами українських закладів вищої освіти. *Дунайські наукові читання.* С. 95–98.
7. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України.* 1996. № 30. Ст. 141.
8. Макух О.В. *Право Європейського Союзу: Підручник.* Київ: Юрінком Інтер, 2020. 504 с.
9. Ничкало Н.Г. Професійна підготовка фахівців: теорія і практика. *Педагогіка і психологія.* 2010. № 4. С. 5–15.
10. Свідовська В.А. Формування професійної компетентності майбутніх юристів у процесі дистанційного навчання: Дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2021. 235 с.
11. Фіцула М.М. *Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник.* Київ: Академвидав, 2010. 456 с.
12. Яворська Г.Х. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх юристів. *Молодий вчений.* 2017. № 6. С. 157–166.